

Ryšių reguliavimo tarnybai
Algirdo g. 27A
LT-03219 Vilnius

2015-11-13 Nr. SD - 02523

DĖL SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO VIEŠUOSIUOSE JUDRIOJO TELEFONO RYŠIO TINKLUOSE AUKŠČIAUSIOS KAINŲ RIBOS

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – **Tarnyba**) 2015 m. spalio 20 d. viešajai konsultacijai paskelbė Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo projektą (toliau – **Rinkos tyrimo**), taip pat ir Tarnybos direktoriaus įsakymo „Dėl ūkio subjekto UAB „Tele2“, turinčio didelę įtaką balso skambučių užbaigimo UAB „Tele2“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje projektą (toliau – **Projektas**), kuriais iš esmės yra siūlomi šie pakeitimai:

- Lietuvos operatoriams sudaromos lankstesnės sąlygos nustatyti balso skambučių užbaigimo savo tinkle paslaugų kainas, kai skambutis yra inicijuojamas už Europos ekonominės erdvės ribų;
- nustatoma nauja balso skambučių užbaigimo kainos viršutinė riba;
- iš Rinkos tyrimo apimties pašalinamas skambučių siuntimo į trumpuosius telefono ryšio numerius reguliavimas.

UAB „Tele2“ (toliau – **Tele2**), susipažinusi su Rinkos tyrimu bei Projektu, teikia žemiau išdėstytus pasiūlymus ir pastabas dėl jų.

Pirmiausiai, norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad visiškai pritariame Tarnybos siūlomoms pataisomoms, kuriomis Lietuvos operatoriams bus sudaromos lankstesnės sąlygos nustatyti balso skambučių užbaigimo savo tinkle paslaugų kainas, kai skambutis yra inicijuojamas už Europos ekonominės erdvės ribų, bei manome, jog šis naujas reguliavimas sudarys sąlygas didesnei judriojo ryšio operatorių derybinei galiai derantis dėl balso skambučių užbaigimo paslaugų gavimo sąlygų iš operatorių, veikiančių už Europos ekonominės erdvės ribų bei sudarys sąlygas vystytis konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Toliau tekste pateikiame pasiūlymus bei pastabas dėl kitų Rinkos tyrime bei Projekte numatytų pakeitimų.

1. DĖL SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO VIEŠUOSIUOSE JUDRIOJO TELEFONO RYŠIO TINKLUOSE AUKŠČIAUSIOS KAINŲ RIBOS

Tarnyba šio ketvirtojo balso skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo metu Tele2 bei kitus didelę įtaką turinčius judriojo ryšio operatorius įpareigojo užtikrinti, kad balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo atitinkamų ūkio subjekto tinkluose paslaugų kaina (toliau – **skambučių užbaigimo kaina**), būtų ne didesnė nei 0,94 Eur ct/min. (be PVM). Ši kaina buvo nustatyta atsižvelgiant į valstybių, įdiegusių „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal 2009 m. gegužės 7 d. Europos Komisijos rekomendacijos 2009/396/EB dėl skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifų reguliavimo ES (toliau – **Rekomendacija**) reikalavimus, taikomų balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų vidurkį.

Mūsų vertinimu, toks Tarnybos sprendimas, kuriuo skambučių užbaigimo kainos viršutinė riba Tele2 bei kitiems judriojo ryšio operatoriams nuo 2016 m. sausio 1 d. mažinama net 10 procentų (nuo 1,04 Eur ct/min iki 0,94 Eur ct/min), yra skubotas, nepagrįstas bei neproporcingas dėl žemiau šiame rašte išdėstytų priežasčių.

1.1. Rinkos tyrime pateiktas vidutinės skambučių užbaigimo kainos apskaičiavimas neatitinka faktinės situacijos rinkoje, ko pasekoje, Lietuvoje nustatytas mažesnes nei kitose Europos valstybėse skambučių užbaigimo kainų viršutinės ribas, Lietuva netiesiogiai subsidijuos kitas šalis bei jų operatorius

Atlikdama balso skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimą bei nustatydama skambučių užbaigimo kainų viršutinės ribas, Tarnyba rėmėsi devyniolikos valstybių, įgyvendinusių BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal Rekomendaciją, duomenimis.

Atsižvelgdama į tai ir siekdama nustatyti faktiškai Tele2 patiriamas sąnaudas (faktines vidutines skambučių užbaigimo kainas) abonentams skambinant į minėtas 19 valstybių, bei remdamasi apskaitos informacija, Tele2 apskaičiavo faktinę vidutinę skambučių užbaigimo kainą į minėtas šalis bei visų šių šalių taikomų kainų vidurkį. Žemiau 1 lentelėje yra pateikiami šio skaičiavimo rezultatai bei jų palyginimas su Rinkos tyrime pateiktomis skambučių užbaigimo kainomis į atitinkamas ES šalis.

1 lentelė

Šalis (taikomas BU-LRAIC)	Rinkos tyrime nurodyta kaina (Eur ct/min)	Faktinė vidutinė kaina (Eur ct/min)	Skirtumas
Austrija	0,80	0,77	-3%
Belgija	1,08	1,25	15%
Bulgarija	0,97	1,07	10%
Kroatija	0,83	0,83	0%
Čekija	1,00	0,98	-2%
Danija	0,81	0,80	-1%
Prancūzija	0,78	1,11	42%
Vengrija	0,54	2,29	323%
Italija	0,98	0,96	-2%
Liuksemburgas	0,97	1,52	57%
Malta	0,40	1,14	184%
Lenkija	1,05	1,03	-2%
Portugalija	1,27	1,26	-1%
Rumunija	0,96	0,93	-3%
Slovakija	1,23	4,43	260%
Slovėnija	1,14	2,16	89%
Ispanija	1,09	1,12	3%
Švedija	0,96	0,80	-17%
Jungtinė Karalystė	0,93	0,99	6%
Vidurkis	0,94	1,34	43%

Iš pateiktos 1 lentelės matyti, kad Rinkose tyrime nurodytas skambučių užbaigimo kainų vidurkis nuo faktiškai Tele2 kaip operatoriui faktiškai taikomo skambučių užbaigimo kainų vidurkio skiriasi net 43 procentais, tuo tarpu, tokiose valstybėse kaip Vengrija, Malta ir Slovakija, šis vidurkis yra net keliais šimtais procentų didesnis nei nurodytas Rinkos tyrime.

Be to, labai svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad nustačius 0,94 Eur ct/min aukščiausią skambučių užbaigimo kainos ribą Lietuvoje veikiantiems didelę įtaką turintiems judriojo ryšio operatoriams, tarp Europos Sąjungos valstybių, skambučių užbaigimo kainas nustatčiusių pagal BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį, bus net 14 šalių, kuriose faktinė skambučių užbaigimo kaina bus didesnė nei Lietuvoje taikoma aukščiausia kainų riba.

Žemiau pateiktoje 2 lentelėje pateikiami skambučių į likusias devynias Europos Sąjungos valstybes faktiškai Tele2 patiriamų sąnaudų (faktinių skambučių užbaigimo kainų) vidurkiai bei kiek jie yra didesni už Rinkos tyrime siūlomą nustatyti skambučių užbaigimo kainos viršutinę ribą (0,94 Eur ct/min). Kartu yra pateikiamos ir BEREC ataskaitoje pateiktos skambučių užbaigimo kainos, taikomos atitinkamose šalyse, bei kiek jos yra didesnės už Rinkos tyrime siūlomą nustatyti skambučių užbaigimo kainos viršutinę ribą (0,94 Eur ct/min).

2 lentelė

Šalis (netaikomas BU-LRAIC)	Rinkos tyrime nustatyta aukščiausia tarifo riba Tele2(Eur ct/min)	Faktinė vidutinė kaina (Eur ct/min)	Skirtumas	BEREC ataskaitoje pateiktos skambučių užbaigimo kainos ¹	Skirtumas
Bulgarija	0,94	1,07	13%	0,97	3%
Kipras	0,94	1,84	95%	1,73	84%
Estija	0,94	1,83	95%	1,10	17%
Suomija	0,94	1,88	100%	1,87	99%
Vokietija	0,94	1,72	83%	1,72	83%
Graikija	0,94	1,16	23%	1,10	17%
Airija	0,94	2,66	182%	2,60	177%
Latvija	0,94	1,06	13%	1,05	12%
Olandija	0,94	1,88	100%	1,86	98%
Vidurkis	0,94	1,68	78%	1,56	65%

Visi aukščiau pateikti Tele2 atlikti skaičiavimai parodo, jog Tele2 bei, tikėtina, kiti Lietuvos judriojo ryšio operatoriai, kuriems bus taikomas minėtas kainų kontrolės įpareigojimas, nustatant 0,94 Eur ct/min skambučių užbaigimo kainos viršutinę ribą, patirs nemažus nuostolius, būdami kur kas blogesneje padėtyje nei kitų ES šalių operatoriai.

Ypatingai tas aktualu kalbant apie tokias šalis kaip Latvija (1,05 Euro ct/min), Norvegija (1,77 Euro ct/min), Vokietija (1,72 Euro ct/min), Jungtinė Karalystė (0,93 Euro ct/min) ir Lenkija (1,05 Euro ct/min), į kurias iš

¹ http://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/5028-fixed-and-mobile-termination-rates-in-the-eu-january-2015

Lietuvos yra sugeneruojami vieni didžiausių skambučių srautų, tuo tarpu skambučių užbaigimo kainos tokiose šalyse kaip Norvegija ar Vokietija, yra beveik du kartus didesnės.

Taip pat labai svarbu paminėti ir tai, kad esant mažesnėms nei kitose Europos valstybėse skambučių užbaigimo kainoms, Lietuvos operatoriai, esant skambučių srautui į tas valstybes, netiesiogiai subsidijuoja šias šalis bei jų operatorius, sumokėdami jiems žymiai didesnius mokesčius už skambučių užbaigimo paslaugas, nei, esant atitinkamam skambučių srautui iš šių valstybių, gauna atitinkamų mokesčių už skambučių užbaigimo paslaugas iš šių valstybių operatorių. Taigi, sparčiai mažėjant skambučių užbaigimo kainoms, Lietuva tampa nekonkurencinga kitų šalių atžvilgiu.

Todėl mūsų vertinimu, siekdama įgyvendinti jai Elektroninių ryšių įstatymo 8 str. 2 d. numatytus uždavinius, tarp jų, „užtikrinti sąlygas, reikalingas veiksmingai konkurencijai elektroninių ryšių<...> rinkose, taip pat užtikrinti, kad nebūtų diskriminuojami ūkio subjektai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ir (arba) elektroninių ryšių paslaugas<...>“, mažindama skambučių užbaigimo kainas, Taryba tai turėtų daryti palaiapsniui bei atsižvelgdama į šiai dienai nepakankamai konkurencingą Lietuvos operatorių padėtį.

1.2. Staigus ir reikšmingas skambučių užbaigimo kainų mažinimas pažeis rinkos žaidėjų teisėtus lūkesčius, turės neigiamų ekonominių pasekmių telekomunikacijų verslui bei valstybei

Taryba dar 2004 m. pradėjo pirmąjį balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimą bei nuo to laiko iki šio Rinkos tyrimo atliko 3 balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimus, kurie apėmė šiuos tiriamuosius laikotarpius:

- 1-asis tyrimas apėmė **4 metų ir 9 mėnesių** laikotarpį (tiriamasis laikotarpis buvo 2000 m. sausio 1 d. – 2004 m. rugsėjo 30 d.);
- 2-asis tyrimas apėmė **4 metų ir 6 mėnesių** laikotarpį (tiriamasis laikotarpis buvo 2004 m. spalio 1 d. – 2009 m. kovo 31 d.);
- 3-asis tyrimas apėmė **3 metų ir 9 mėnesių** laikotarpį (tiriamasis laikotarpis buvo 2009 m. balandžio 1 d. – 2012 m. gruodžio 31 d.).

Iš pateiktų duomenų matyti, kad iki šiol Tarybos atlikti rinkos tyrimai vidutiniškai apimdavo 4 metų ir 4 mėnesių laikotarpį, kas pagrįstai esamiems bei potencialiems judriojo ryšio operatoriams ir šiuo atveju leido manyti, jog balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinka bus tiriama ir skambučių užbaigimo kainos bus peržiūrimos bei mažinamos ne aksčiau kaip po 4 metų laikotarpio, todėl atitinkamai prognozavo savo verslą ir investicijas.

Tuo tarpu Taryba, savo naujausią balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimą pradėjo po šiek tiek daugiau nei 2 metų, t.y. po per pus trumpesnio laikotarpio (4-asis tyrimas apėmė **2 metu ir 3 mėnesiu** laikotarpį (tiriamasis laikotarpis yra 2013 m. sausio 1 d. – 2015 m. kovo 31 d.).

Tele2 yra nesprantamos priežastys, nulėmusios tokį nesavalaikį Rinkos tyrimo atlikimą bei skambučių užbaigimo kainų peržiūrėjimą, jas sumažinant, tokioje konkurencingoje rinkoje kaip Lietuva. Bendrovės vertinimu, skambučių užbaigimo kainos neturėjo būti peržiūrėtos po tokio trumpo laikotarpio mažiausiai dėl šių priežasčių:

- **Liteuvoje yra itin agresyvi ir veiksminga konkurencija judriojo ryšio sektoriuje, ko pasekoje, skambučių inicijavimo kainos Lietuvoje yra mažiausios Europos Sąjungoje.** Rinkos tyrimo tikslas – įvertinti, ar konkurencija rinkoje yra veiksminga ir, jei konkurencija nėra veiksminga, imtis tinkamų priemonių sudaryti sąlygas vystytis konkurencijai jose. Dėl to yra nesuprantama, kokios priežastys nulėmė tai, kad rinkos tyrimas buvo atliktas po per pus trumpesnio laikotarpio lyginant su ankstesniais rinkos tyrimais.
- **Elektroninių ryšių sektorius, be kitų principų, yra grindžiamas mažiausio būtino reguliavimo principu** (Elektroninių ryšių įstatymo 2 str.1 d.), kas, be kita ko, reiškia, jog reguliavimas turi apsaugoti vartotojų ir kitų paslaugų gavėjų interesus, bet neturi apriboti paslaugų teikėjų ir kitų rinkos dalyvių veiklos labiau nei tai būtina šiems tikslams pasiekti. Taigi, valstybės elektroninių ryšių reglamentavimas turi būti minimalus, iš anksto numatytas, proporcingas, adekvatus siekiamiems tikslams bei neribojantis paslaugų teikėjų veiklos be pagrindo. Skambučių užbaigimo kainų sumažinimas nuo 2016 m. sausio 1 d. nustatant 0,94 Eur ct/min skambučių užbaigimo kainos aukščiausią ribą ženkliai įtakos operatorių finansinius rezultatus, dėl ko operatoriai turės iš naujo vertinti savo veiklos strategijas bei investicijas į telekomunikacijų tinklo plėtrą 2016 metais.
- Lietuva, kaip ir kitos Rytų Europos valstybės, yra priskiriama prie besivystančių šalių, kurios yra labiau rizikingos užsienio investicijoms valstybės nei išsivysčiusios šalys, todėl tam, kad sukurti patrauklesnę verslo ir investicijų aplinką, tokių šalių kaip **Lietuvos politika verslo atžvilgiu turėtų būti labiau prognozuojama ir nuspėjama.**
- Lietuvos judriojo ryšio operatoriai turėjo pagrįstus bei **teisėtus lūkesčius**, kad skambučių užbaigimo kainos bus neperžiūrimos ir nemažinamos dar bent dvejus metus.

Taigi, atsižvelgdami į tai, kad:

- (i) Rinkos tyrime pateiktas vidutinės skambučių užbaigimo kainos apskaičiavimas neatitinka faktinės situacijos rinkoje, ko pasekoje, Lietuvoje nustatytas mažesnes nei kitose Europos valstybėse skambučių užbaigimo kainų viršutinės ribas, Lietuva netiesiogiai subsidijuos kitas šalis bei jų operatorius;
- (ii) staigus ir reikšmingas skambučių užbaigimo kainų mažinimas pažeis rinkos žaidėjų teisėtus lūkesčius, turės neigiamų ekonominių pasekmių telekomunikacijų verslui bei valstybei;
- (iii) Liteuvoje yra itin agresyvi ir veiksminga konkurencija elektroninių ryšių sektoriuje, ko pasekoje, skambučių inicijavimo kainos Lietuvoje yra mažiausios Europos Sąjungoje;

norime pasiūlyti skambučių užbaigimo kainas mažinant palaipsniui, keliais etapais

Mūsų nuomone, proporcingas skambučių užbaigimo kainų mažinimas palaipsniui, būtų optimaliausia priemonė, atitinkanti vartotojų ir kitų paslaugų gavėjų interesus, bet tuo pačiu neribojanti paslaugų teikėjų ir kitų rinkos dalyvių veiklos labiau nei tai būtina šiems tikslams pasiekti, kas atitinkamai sąlygotų užsienio investuotojų požiūrį į Lietuvos rinką kaip į labiau prognozuojamą, stabilią bei patrauklią užsienio investicijoms.

Be to, iš anksto numatytas bei proporcingas skambučių užbaigimo kainų mažinimas labiau atitiktų teisinio aiškumo bei teisėtų lūkesčių principus, kadangi operatoriai galėtų iš anksto planuoti savo pajamas, išlaidas bei investicijas.

2. DĖL TRUMPŲJŲ NUMERIŲ REGULIAVIMO

Rinkos tyrime Tarnyba, be kita ko, pateikė išvadą, jog kad skambučių siuntimas į trumpuosius numerius, tame tarpe ir numerius iš serijos 18XX, neturi būti įtrauktas į Rinkos tyrimo apimtį.

Tarnyba nurodė, jog šių telefono ryšio numerių paskirtis skiriasi nuo judriojo ryšio numerių, nes jie naudojami teikti informaciją klientams ir šių telefono ryšio numerių naudotojai dažniausiai yra valstybinės institucijos, bankai, draudimo bendrovės, maitinimo paslaugų teikėjai ir panašiai. Kadangi asmenys, kuriems Tarnyba yra skyrusi telefono ryšio numerius iš numerių serijos 18XX, patys sprendžia, kuriame viešajame ryšių tinkle jie nori įdiegti tuos telefono ryšio numerius, todėl telefono ryšio numerių operatoriai yra linkę konkuruoti tarpusavyje, kurio viešajame ryšių tinkle tokie telefono ryšio numeriai bus įdiegti, bei pasiūlyti mažesnes skambučių užbaigimo kainas.

Nepaisant Tarnybos nuomonės, jog rinka pati sureguliuos mažesnes skambučių užbaigimo kainas į trumpuosius numerius, Tele2 nuomone, operatoriams turėtų būti užkirstas kelias manipuliuoti susitarimais su paslaugų naudotojais, nustatant nepagrįstai dideles skambučių užbaigimo kainas, taikomas skambučiams, siunčiamiems į trumpuosius numerius, kad nebūtų iškreipta skambučių į trumpuosius numerius rinka bei taip pažeidžiami vartotojų interesai. Todėl vis dėl to siūlytina, kad skambučių užbaigimo kainos į trumpuosius numerius negalėtų viršyti didelę įtaką turintiems judriojo ryšio operatoriams nustatytų skambučio užbaigimo kainų į šių operatorių numerius iš serijos 6XXXXXXX.

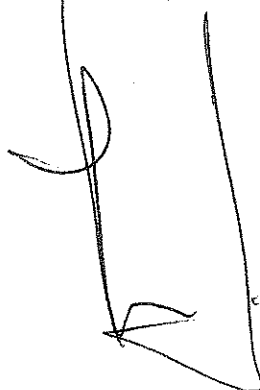
Be to, judriojo ryšio operatoriams turi būti paliekama galimybė nevaržomai peržiūrėti skambučių į trumpuosius numerius mažmenines kainas, jei operatorius, kurio tinkle įdiegtas trumpasis numeris, padidina skambučių į trumpuosius numerius užbaigimo kainas.

* * *

Tikimės, kad įvertinsite mūsų išsakytus argumentus. Be to, atsižvelgdami į svarstomo projektų svarbą, siūlome Tarnybai organizuoti susitikimą su visais suinteresuotais asmenimis, tikslu aptarti visų operatorių pateiktus pasiūlymus.

Pagarbiai

UAB „Tele2“ teisės ir reguliavimo direktorius

Tadas Bukauskas